

בבית המשפט העליון בשבתו כבית משפט גבוה לצדק

בג"ץ 8694/19

לפני: כבוד השופט ע' פוגלמן
כבוד השופט נ' סולברג
כבוד השופטת ע' ברון

העותר: יהושע לובינסקי

נגד

המשיבים: 1. שר המשפטים
2. פרקליט המדינה
3. הסניגור הציבורי הארצי
4. רונאל פישר
5. עו"ד עמית בר

עתירה למתן צו על תנאי

בשם העותר: בעצמו
בשם המשיבים 1-2: עו"ד נחי בן אור
בשם המשיב 3: עו"ד יגאל בלפור
בשם המשיב 4: בעצמו

פסק-דין

השופטת ע' ברון:

1. המשיב 4, רונאל פישר, מואשם במסגרת ת"פ 15-05-28759 בעבירות שעיקרן מרמה, שוחד, הפרת אמונים והלבנת הון, והוא מיוצג באותו הליך על ידי הסניגוריה הציבורית (להלן: פישר ו-ההליך הפלילי, בהתאמה); העותר לדבריו הוא אחד מקורבנות העבירות שביצע פישר. במסגרת העתירה שלפנינו מבקש העותר כי נורה על הפסקת ייצוגו של פישר על ידי הסניגוריה הציבורית, שעליו הורה הסניגור הציבורי הארצי מבלי שהציב מגבלה תקציבית כלשהי (להלן: הסניגור הציבורי). עוד מתבקש כי נחייב את המשיבים 1-3 לדרוש מפישר להשיב לקופה הציבורית את שכר הטרחה ושכר העדים שבהן נשאה הסניגוריה הציבורית בקשר עם ייצוגו (להלן: הוצאות ההגנה), וזאת למן המועד שבו הורה בית משפט על שחרור עיקר רכושו של פישר שחולט במסגרת ההליך הפלילי (ע"פ 6145/15 פישר נ' מדינת ישראל (25.10.2015)). לחלופין, מבוקש כי נוציא צו שלפיו במידה שפישר יורשע בדין בהליך הפלילי, יהא עליו להשיב לקופה הציבורית את הוצאות ההגנה במלואן. יצוין כי לדברי העותר, הוצאות ההגנה של פישר מסתכמות בסך של מיליון ש"ח עד כה – ולנוכח התמשכות ההליכים בעניינו, היד עוד נטויה.

2. לטענת העותר, פישר אינו עומד בתנאי הזכאות הקבועים בדין לקבלת ייצוג משפטי מאת הסניגוריה הציבורית – וזאת בהינתן האמצעים הכלכליים הנכבדים העומדים לרשותו, ובפרט לאחר שעיקר הרכוש שחולט בראשית ההליך הפלילי, בשווי של מיליוני שקלים, שוחרר לידי זה מכבר. בתוך כך נטען כי פישר זוכה ליחס מיטיב ומפלה ביחס לנאשמים אחרים, וכי ההחלטה לאפשר לו ייצוג משפטי שאינו מוגבל בסכום לוקה בחוסר סבירות קיצוני. עוד טוען העותר כי מימון ההגנה מהקופה הציבורית מנוצל לרעה על ידי פישר, הן לגרירת ההליך הפלילי על פני שנים רבות הן לנקיטה בהליכים משפטיים נגד עדי תביעה – במטרה להלך עליהם אימים.

עמדת הסניגור הציבורי היא שדין העתירה להידחות על הסף, משום שהסעדים המבוקשים מנוגדים להוראות הדין המטילות חובת ייצוג על ידי הסניגוריה הציבורית בעניינו של פישר – והכוונה היא להוראות סעיף 18(א)(1) לחוק הסניגוריה הציבורית, התשנ"ו-1995 (להלן: חוק הסניגוריה הציבורית), המפנה להוראות סעיפים 15(א)(1) ו-15(א)(5) לחוק סדר הדין הפלילי [נוסח משולב], התשמ"ב-1982 (להלן: חסד"פ). על פי הנטען, יסודה של העתירה בהבנה שגויה מצד העותר של המצב החוקי הנוהג, שכן חובת מינוי סניגור ציבורי בעניינו של פישר אינה נטועה במבחני יכולת כלכלית אלא נובעת משתי עילות חלופיות אחרות. פישר זכאי לייצוג מאת הסניגוריה הציבורית משום שכתב האישום שהוגש נגדו כולל עבירה שעונשה עשר שנות מאסר ומעלה; וכן משום שהתביעה הודיעה כי קיימת אפשרות שתבקש מבית משפט להשית על פישר עונש מאסר בפועל. עוד נטען כי לא קיים מקור נורמטיבי כלשהו המעניק לסניגוריה הציבורית סמכות לדרוש ממי שיוצג על ידה החזר כספים, למעט תשלום אגרה בסך של 1,255 ש"ח כקבוע בתקנות הסניגוריה הציבורית (חובת תשלום של זכאים לייצוג), התשע"ב-2011. ולמען שלמות התמונה צוין, כי אף שתקנה 9 לתקנות הסניגוריה הציבורית, התשנ"ו-1996 מאפשרת לבית משפט שהורה על הפסקת ייצוגו של אדם, לחייבו בהחזר ההוצאות שהוצאו בעניינו – במקרה דנן אין כל עילה להפסקת ייצוגו של פישר, ובכל מקרה אין למי מהמשיבים סמכות לחייב בתשלום זה.

המשיבים 1-2 ופישר מצטרפים לאמור בתגובה לעתירה מאת הסניגור הציבורי, בכל הנוגע לחובת הייצוג בעניינו של פישר הקבועה בסעיף 15 לחסד"פ. פישר מוסיף וטוען כי הוא כופר בזכות העמידה של העותר בעתירה דנן; ולדבריו יש לדחות את העתירה על הסף גם משום שהעותר לא הקדים פנייה בנדון לפישר עצמו, ובשל כך שניסח את עתירתו בלשון משתלחת ובוטה. העותר השיב לתגובת פישר לעתירה, ובתוך כך טען כי הלה "בחר להמשיך בדרכיו הכוזבות בשיבוש ההליך המשפטי תוך פגיעה בשמו הטוב

של העותר". למען הסדר יצוין כי המשיב 5, המייצג את פישר בהליך הפלילי, לא הגיב לעתירה.

3. לאחר עיון בעתירה ובתגובות לה, על נספחיהן, הגענו לכלל דעה כי דינה להידחות בהיעדר עילה להתערבותנו.

כפי שנטען על ידי הסניגור הציבורי, זכאותו של פישר לייצוג משפטי בהליך הפלילי המתנהל נגדו מעוגנת בסעיף 18(א)(1) לחוק הסניגוריה הציבורית, המפנה לעילות המנויות בסעיף 15(א) לחסד"פ. העילות הרלוונטיות לעניינו של פישר קבועות בסעיפים 15(א)(1) ו-15(א)(5), כדלקמן:

15. (א) נאשם שאין לו סניגור, או חשוד בעבירה אשר לשם בירורה הוחלט לגבות עדות לאלתר לפי סעיף 117 ואין לו סניגור, ימנה לו בית המשפט סניגור אם נתקיים בו אחד מאלה:

(1) הוא הואשם ברצח או בעבירה שדינה מיתה או מאסר עולם או שהואשם בבית משפט מחוזי בעבירה שדינה מאסר עשר שנים או יותר, או שהוא חשוד בביצוע עבירה כאמור; [...]

(5) התובע מסר הודעה כאמור בסעיף 15(א) או (ב) לגבי הנאשם, בדבר האפשרות שהתובע יבקש מבית המשפט להטיל עליו עונש מאסר בפועל אם יורשע;

חובת ייצוגו של פישר בהליך הפלילי אינה נובעת אפוא מחוסר יכולת כלכלית, אלא מחומרת העבירות המיוחסות לו ולנוכח כוונת התביעה לבקש מבית משפט להטיל עליו עונש מאסר בפועל. ויובהר כי בהתקיים אחת מעילות הזכאות לייצוג משפטי הקבועות בסעיף 15(א) לחסד"פ, שומה על הסניגור הציבורי להורות על מינוי כאמור והדבר אינו נתון לשיקול דעתו ואף לא לשיקול דעת בית משפט:

"סעיף זה, כמו-גם הוראות חוק נוספות הנוגעות בייצוגם של נאשם וחשוד בפלילים (וראו למשל: סעיפים 15 א – 15 ב לחוק), הם ביטוי למרכזיותה של הזכות לייצוג בהליך פלילי, למחויבות לקיום משפט הוגן ולאפשר לנאשם להוכיח את חפותו בעמדו כפרט בודד אל מול המדינה על עוצמתה וסמכויותיה. הסעיף נוקט לשון 'ימנה' ואינו מותיר לבית המשפט שיקול דעת האם יש צורך במינוי הסניגור אם לאו. מינויו של הסניגור אף אינו מותנה בהצגת דרישה שכזו מטעם הנאשם או החשוד או בהבעת התנגדות לדרישה שכזו מטעמו" (ע"פ 10067/08 הסניגוריה הציבורית נ' אוחיון, פסקה 4 (15.12.2008); וראו גם: ע"פ 7335/05 הסניגוריה הציבורית, מחוז נצרת והצפון נ' מדינת ישראל, פסקה 4 לפסק דינה של השופטת (כתוארה אז) ד' ביניש (15.9.2005)).

הנה כי כן, בהינתן האמור טענות העותר לעניין יכולתו הכלכלית של פישר, אף אם יש בהן ממש ובלא להביע עמדה בנדון, אינן מבססות כל עילה למתן הצווים המבוקשים בקשר עם ייצוגו של פישר בהליך הפלילי נגדו. טענות אלה נתבררו כבלתי רלוונטיות, משהעילה למינוי סניגור מהסניגוריה הציבורית נעוצה בחומרת העבירות המיוחסות לפישר ובדרישת התביעה להטיל עליו עונש מאסר בפועל. בהיעדר הוראת חוק המאפשרת לסניגוריה הציבורית או למי מהמשיבים האחרים להטיל מגבלה תקציבית על הייצוג המשפטי הניתן מטעמה, או לדרוש מנאשם החזר של הוצאות ההגנה (מעבר לאגרה הקבועה בתקנות), ברי כי אין יסוד לטענות העותר גם במישור זה. שינוי ההסדר החקיקתי הוא עניין למחוקק לענות בו.

4. התוצאה היא שאנו מורים על דחיית העתירה על הסף. לא בלי התלבטות, אין צו להוצאות.

ניתן היום, כ"ב באדר התש"ף (18.3.2020).

ש ו פ ט

ש ו פ ט

ש ו פ ט